

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

XLVII. Quæ secunda est de Humilitate, rationem reddit, cur tam pauci eâ virtute sint præditi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QVART A

DOMINICÆ SECUNDÆ
IN QUADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA

DE HUMILITATE.

Rationem reddit cur adeò pauci sint humiles.

Quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister.

Matth. 20.

NCESSARIA res est humilitatis virtus, quâ nec etiam Apostoli carere debuerint, quos Christus generali illâ regula inclusit, *Qui se humiliaverit exaltabitur, & qui se exaltaverit humiliabitur*, quâ ratione, & ipsam superbiam superbiâ domat, & humilitati per humilitatem succurrit. Quia enim videbat immoderatum appetitum magnitudinis, illum per ipsummet aggreditur atque excindit. Et nos quidem ex ipso vitio superbiâ humilitatem deduximus, sed Christus sapientissimè & divinissimè rem stirpitus atque radicibus conficit, dum unam gloriæ viam, ipsius contemptum ostendit, non ita tamen ut gloriam humilitate quæramus, cum virtus humilitatis melior sit ipsâ gloriâ sed ut eam tantum speremus quasi fructum humilitatis. Quia enim primâ facie humilitatem

amare non poteramus, hinc vel saltem amabilem reddidit, quod gloriam pariat: ut cum ipsam experti fuerimus, ipsam propter ipsammet diligamus, licet gloria eam nunquam sit defertura, Et quoniam ea est vis & tyrannis ambitionis, ut qui propter ætatem, aut aliud simile inidonei sunt ad honores, illos saltem filiis suis concupiscant, idque sæpe vehementius quàm sibi; hinc est quòd in exemplo Matris filiorum Zebedæi, hoc etiam Christus damnet, ut omnes intelligant, tam ij qui sibi, quàm qui aliis honores ambiunt, unam ad illos viam solam esse humilitatem: Ad hujus virtutis Magistrum, Matrem, & Reginam accutramus. AVE MARIA.

MIRATI sumus in priori Concione cur tam pauci sint humiles, cum omnia ad humilitatem nos pertrahant: hoc est Dei maje-

majestas & iustitia: nihilum nostrum multiplex: immò & bona quæ in nobis sunt, & quæ vel aliena sunt, vel vana, vel incerta, item mala certa, scilicet peccata: in super creaturæ omnes variis planè modis, Huius itaq; reicausam hodiernâ die investigamus, ac quærimus cur in tam paucis hominibus humilitas reperiarur.

Prima ratio peti mihi videtur ab humilitatis naturâ, quæ amor proprio opponitur, quem Plato appellat τελευταίον χρίων postremum animæ amiculum, quod appetitus gloriæ ultimò deponatur: Ita Tacitus lib. 4. loquens de Helvidio Prisco homine laudatissimo, appetentior famæ videbatur, quando etiam sapientibus cupido gloriæ novissima exiit. Amor autem sui, est propriæ excellentiæ amor; sicut enim amor nostri, vitia nostra nobis elevat & diminuit, ac perfectiones nostras nobis exaggerat, sicut curam famæ nostræ habet, efficitque ut ab aliis amari cupiamus, quia amor quo afficiuntur cæteri erga nos, magnum est testimonium existimationis quæ de nobis habetur: ita humilitas, nobis culpas nostras exaggerat, oculosque nostros à bonis quæ possidemus avertit, & à virtutibus nostris, facit ut contemptionem optemus & ultimum locum consecemur; neque desideremus amari, ne magnificemur. Atque ut admodum difficile est homini, amorem sui ipsius relinquere; inde fit ut parum humilitatis inter homines existat. Hujus rei exemplum & probationem afferunt nobis Apostoli, de quibus sermo est in hodierno Evangelio, qui cum Piscatores fuissent, & vitam labore sustentarent, nunc principatus & primas sedes in regno temporali ambiunt; Et quidem in scholâ Christi eruditi, post tam multæ exempla & documenta humilitatis. Nec verò duos tantum hæc cupiditas occupavit, sed cæteros etiam qui indignati sunt de duobus fratribus. Quæ quidem labes eorum animos aliàs infecerat, dum quærent, quis major

Tom. II.

esset in regno cælorum, quibus advocato puero in medium Christus & factò, & verbo respondit. Sed planè intolerabile est quod ipsâ nocte passionis, cum dolor & tristitia de Magistri obitu eorum impleisset animos, nullique alteri affectui locum relinquere debuissent, ea tamen cogitatio sic eos occupavit, ut Lucas dicat cap. 22. *Facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse major.* Quis hanc inter pisces contentionem non miretur, præsertim tam alieno tempore? Hic sine sunt lachrymæ, hi gemitus, quibus abeuntem prosequimini? Itane verò cum de suâ morte, & crucis supplicio agit, vos de primatu contentiditis? Quid hæc intempestivâ contentione indignius? Sed nimirum hic affectus insanus est, vixque, ac saltem ultimus exiit.

Filiæ humilitatis tres sunt, ait S. Dorotheus doctr. 1. sui ipsius perpetua accusatio, propriæ voluntatis odium: Consilij sui ac sensus abominatio. Quæ res directè impugnant amorè propriû, qui arma nobis suppeditat ad propugnandum tuendûq; id quod à nobis promanat, uti propria volûtas sensusq; proprius. Inde fit, ut Patres sanè explicent per renuntiationem sui ipsius & perfectam abnegationem: Sanctique Augustinus & Chrysostomus, exponentes primam beatitudinem, *Beati pauperes spiritu*, de humilitate intelligant, quæ est perfecta paupertas, hoc est, integra renuntiatio bonorum, quæ nobis singulariter propria sunt, quæ longè difficilius dimittimus quàm bona exteriora, communiter dicta fortuna bona, quæ minùs nostra sunt.

2. Rationem peto ex diversis speciebus humilitatis, quæ omnes peculiarem aliquam difficultatem habent. S. Dorotheus Doctr. 2. sicut duo superbix ita quoque duo distinguit humilitatis genera: primum superbix genus est, cum quis fratrem suum contemnit, eumque quasi nihili æstimat; seipsum verò cunctis excellentiorem putat: 2. est cum adversus

R

Deum

Deum ipsum insolescit, sibi que opera bona, vel hominū turpissimo, vel iniquissimo quis non Deo tribuit. Ita primum humilitatis genus est, si fratrem tibi præponas in omnibus, te que habeas abjectissimum: alterum si quævis opera bona Deo attribuas; & hæc, inquit, est perfecta Sanctorum humilitas. In primâ hoc est difficillimum, ut quis sibi omnes præponat, ac recumbat in novissimo loco: In secundâ, ut id quod maxime est gloriosum, id à se abjiciat, atque alteri tribuat, nam virtute homines boni esse dicuntur: præsertim cum quisque libertate & voluntate bonus sit, nemini autem veniat in mentem se non posse id quod voluntate est, unde passim Philosophi Morales, uti Seneca sibi virtutem tribuere.

2. Divisionem subjicit idem Sanctus: ut enim alia est Superbia Sæcularis, cum quis nimirum insolescit in fratrem suum, ut pote quia vel ditior est, vel pulchrior, vel ornatior, vel nobilior: alia Monastica quæ non est minor, cum quis gloriatur ut juniorum, & vigiliarum observantissimus: Ita quoque duplex est humilitas, Sæcularis ac Monastica; Prima contemnit bona sæcularia, nec pro illis se alteri anteponeat, ea enim bona sunt ex quibus turpe est laudem querere, cum tamen in his plerique ridiculi sint, qui de veste, de crista & similibus gloriantur. Procerus est: numquid altior quam pinus? Pulcher est: an Pavone formosior? Sed hæc mulier formosa est: at pauca sunt eximiâ formâ quæ casta fuerint: at morbus, vel ætas, vel ipsa duratio formam expellit. Scierit equitat: itidem facit equarius mango. Ad choreas venustè saltat: sed minus quam fidicem. Pilâ bellè admodum ludit: at melius metæ signator. Arma naviter tractat: id rudiarius minister sæpenumero præstabilius agit. Suavi & canorâ est voce: Comædi laus ista est.

Altera Monastica dum bona opera prementur, ac nulli alteri seipsum quis præfert,

enim *te discernit?* 1. humilitas difficultatem habet ex consuetudine, quia videlicet hæc vulgo homines magni æstimant. Non sunt res magnæ, sed passim magnæ æstimantur, & ab incunabulis semper laudari audivim? ab omni hominum genere: modis omnibus queruntur: lætus magnus si amittantur: omnibus votis appetuntur, & *Beatum dixerunt populum cui hæc sunt.* Quis omnibus hominibus contradicere velit? Altera verò ex quâdam specie meriti: Cum enim hæc bona vera esse videantur, vix quisquam improbet, ut gloria quam offerunt respiciatur, cum eam justam esse existiment. Ad hæc quæ ipse Deus aliquando laudaturus est, immò & seipso compensaturus, quis æstimare, quis laudare detrectet.

Sanctus Bonaventura tres ait esse humilitatis gradus.

1. est, cum quis se vilem reputat: ac licet dixerit magnus ille & verè pius Antistes Franciscus Salæus, quod se se agnoscere miserum, est quidem minimè brutum animal esse, sed sed non propterea esse humilem: omnes tamen qui miseriam suam norunt, non ideò se se despiciunt. Quamobrem dico esse humilitatem, semetipsum contemnere. Aliunde verò sicut superbia est, bene de seipso existimate, ac placere sibi: ita humilitas est, se parvi pendere, ac postponere omnibus: quod quidem patet ex contrario ad superbiam pertinente.

2. Gradus est velle ab omnibus vilem reputari: & propterea procurare, & cum evenit gaudere & exultare: secundum illud Apostoli: *Non solum autem sed & gloriamur in tribulationibus nostris,* quod valde est arduum.

3. Gradus est nō extolli de Dei donis quantumvis magnis: qui gradus perfectissimorum proprius est. Sic Bernardus rara virtus, inquit,

inquit, humilitas honorata, præsertim à Deo, maximis donis collatis: nam quem Deus extulit quomodo is potest non se efferre. In his singulis gradibus peculiaris est difficultas: In primo quidem, quia quis in suâ causâ potest esse justus Iudex: præsertim cum naturâ comparatum sit, ut oculos avertamus ab iis quæ displicent, & convertamus ad ea quæ placent: Vir unus Ieremias ita de se loquitur, cap. 3. *Ego vir videns paupertatem meam in virgâ indignationis ejus.* 2. gradus ferè naturam superat: 3. autem ad eò altus est, ut ex omnium confessione ad perfectissimos tantùm attineat. Quæ cum ita sint, & cum perfectio sit paucissimorum, non mirum si in tantâ humilitatis difficultate tam sint pauci humiles; nullaque sit virtus humilitate rarior.

Sed quoniam, ut ait Cassiodorus lib. 4. epist. 4. Humilitatis virtus tam est pretiosa quam rara, si pauci sunt humiles, eò magis contendere debemus, ut simus ex paucorum numero: quia ut ille agebat, magnum argumentum raritas: quâ de re cum vos persuasos intelligam, hoc mihi reliquum est ut humilitatis doctrinam & praxim subjiciam.

Sed ante omnia admoneo nemini nõ convenire humilitatem: idque omni tempore, etiam in ægritudine: eum multæ virtutes, uti oratio, charitatis officia, & labores ob imbecillitatem, atque attentionis defectum eò tempore in usum venire non possint: Nam ut ait Dorothei. doctr. 21. Contemptus laboris vicem tenet: quare doctr. 2. ita suos exhortatur: Et si ob infirmitatem laborare non possumus, humiliari saltem studeamus: fateor debilitate corporis non posse nos laborare; sed quid, non possumus humiliari? Hoc posito:

Adverte mihi duplicem videri humilitatis virtutem, unam quam appello mortalem, alteram Christianam: Licet omnem humilitatem, virtutem Christianorum appel-

lent Sancti Patres, quoniam ut ait B. Augustinus in illud Psalm. 37. *Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum approximabunt;* fuit hæreticis incognita. Sic enim ait: Hæc aqua humiliationis cordis, hæc aqua vitæ salutaris abjicientis se, nihil de se præsumentis, nihil suæ potentia superbè tribuentis; hæc aqua in nullis alienigenarum libris est: non in Epicureis, non in Stoicis, non in Manichæis, non in Platoniceis: ubicunque etiam inveniuntur optima præcepta morum & disciplina: humilitas tamen illa non invenitur: à Christo venit, &c. In diluvio autem aquarum multarum extollentium se adversus Deum, & docentium superbas iniquitates, ad Deum non approximabunt.

Moralis initium habet in intellectu, sed residet in voluntate. Etenim nascitur ex consideratione vilitatis nostræ, & sui ipsius cognitione; adhæc beneficiorum Dei. Itaque praxis optima est sui frequens disquisitio, & cognitio, ac præsertim consideratio peccatorum suorum, & impotentia suæ ad bona opera, & eorum omnium quæ supra retulimus: præsertim si hæc consideratio fiat coram Deo, quia ut ait Bernardus serm. 42. in Gantic. ad illud lumen veritatis constitutus homo, se ipsum sine dissimulatione inspicit, & sine palpatione dijudicat. Actus voluntatis est in affectu circa vilitatem nostram, ita ut ea omnia diligamus, quæ faciunt ad nostri contemptum: quia verè nos existimamus dignos contemptu.

1. Itaque oportet se ipsum vili pendere, nihil se ipsum existimando quoad ea quæ habet homo ex se se: atque ea est humilitas iudicij, ut ait Bernardus, quam adhuc imperfectam vocat, cum quis se ipsum ad veritatis lumen intuens agnoscit suam vilitatem, & se coram Deo dimittit: sed requiritur.

2. Ut verè humilis, veritatis amore impulsus, talè se ab aliis haberi cupiat qualè se corà Deo agnoscit. Est enim humilitas, ait Bernard. loco citato, quā nobis veritas parit, & non habet calorem: & est humilitas quam charitas format, & inflammat. Atque hæc quidem in affectu, illa in cogitatione consistit: Vnde fit 1. ut nihil agat ob vanam gloriam; nam ut ait Climacus, ubi desinit vana gloria, hinc incipit superbia; non tantum quod vanam gloriam nihil faciat ut inanem; neque tantum quia ut ait Basil. Homil. 22. θεός μέγας θεαλής, Deus magnus est spectator: φιλοδοξίαν ἔπι θείῳ, & Deo placere gestias: λαμπρόν γόστον δίδασκε τὸν μισθόν; qui splendide mercedem retribuatur: sed quia se omni gloria putat indignum: 2. Ut nullā in re humilitatem lædat, abstinendo se ab iis omnibus quæ alienum honorem minuire possunt, & augere proprium, si nulla fuerit necessitas.

3. Ut cum se videt ab aliis honorari, & magni fieri, doleat; nec illū honorem admittat, nisi ratione officij, aut boni quod habet, & ita in Deum implicitè illum referat.

4. Ut se cum aliis conferendo, deteriorem putet: considerat enim alios secundum ea quæ ipsi habent à Deo, & se secundum ea quæ habet ex se, unde se postponit; hoc enim est ingenium humilitatis in se intueri sua mala: in aliis eorum bona, contra quàm faciunt superbi qui in sua bona intendunt, & in aliorum mala: quisque autem secundum sua est deterior, quam sint alij secundum ea quæ sunt Dei.

5. Ut se homo Deo subjiciat velut vile mancipium, ut ipse de illo disponat ad libitum suum in omnibus: secundum illud 1. Petr. 5. *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet*: Et ad hoc pertinet ut quidquid evenerit non modò constanter, sed etiam libenter feramus, quod magnam habet latitudinem.

6. Ut subjiciat se hominibus propter Deum sinens se regi ab illis tanquam instrumentis Dei: unde 1. Petr. 2. *Subjelli estote omni humana creature propter Deum*, &c. in omnibus amputando suam voluntatem, omnibus omnino se subjiciendo, etiam in exercitiis humilitatis: Etenim, ut ait Doroth. doct. 21. currere suā sponte ad vilia exercitia nullius profectus est, quin potius inanis gloria: sed cum vile tibi aliquid præcipitur, neque tu contradicis, sed iussa facis cum omni mansuetudine, & obedientiā.

7. Ut in externis rebus, & functionibus quantum in se est amplectatur semper id quod abjectius est, & minus honorificum, ut locum inferiorem, officia vulgo minus honorata, vestem, supellectilem, &c. quantum patitur personæ qualitas & decorum.

8. Ut iis etiam virtutibus se addicat quæ minus habent splendoris, & eas humiliações diligat quæ necessaria esse videntur, & nos magis abijciunt: unde S. Bernard. serm. 16. in Cantica. Verus humilis vilis vult reputari, non humilis prædicari; gaudet contemptu sui, hoc solo sanè superbus quod laudes contemnat: itaq; melius est pati ea quæ ab aliis inferuntur, quàm quæ ab aliis exposcimus: itè ea quæ nos viles, non humiles ostendunt; & ideo rarè nec non si prudenter de humilitate loquendum: nam ut ait Doroth. doct. 21. humiliter loqui arrogantiam præ se fert, & magis nocet, quàm prodest.

Denique, nullis donis Dei extolli, sed potius se illis omnibus indignum credere, & ad omnia se ineptum putare, immò ea spectare ut onera sibi imposita, atque hanc sumam appellant humilitatem, & supra moralem Philosophiam.

Ex dictis colligi potest 1. *Moralis humilita-*

tatis fundamentum esse notitiam sui, quæ ut sit perfectissima postulat etiam cognitionem Dei; unde cognatæ sunt hæ duæ virtutes, humilitas & charitas: secundum illud Augustini: Noverim te, noverim me, ut amete, & contemnâ me: Hūilitas enim sequitur cognitionē sui, charitas autem cognitionē Dei. 2. hanc virtutem non esse in intellectu, sed in voluntate: Inclinat enim voluntatem ut se intra fines suos contineat, nec eos excedat vel spe, vel desiderio:

Objectum hujus virtutis esse id quod congruit nostræ vilitati: hoc enim est quod per humilitatē & interius appetitur, & agitur exterius: nam licet humilitas nos rectē ordinet circa appetitum honoris, non illum 1. quærit solitarium, cum soli virtuti debeatur & sit reus appendix: non 2. quærit ex rebus vanis, cum soli virtuti debeatur: non 3. supra suum meritum, quod si ex se metiatur nullum est; Sed sui contemptum quærit, quatenus est testificatio nostri nihili, quā profitemur non ex nobis nihil posse, nihil esse; & consequenter omne bonum nostrum esse ex Deo, & ad ipsum ut ad authorem bonorum omnia esse referenda: hoc enim ipso quod nostram vilitatem profitemur, tacitè significamus omne bonum nostrum in Deum esse refundendum.

Christiana ea est non quæ in nostrâ abjectique fundatur, sed in perfectâ Christi imitatione: cum enim anima intelligat sui causâ Deum Majestatis humiliatum esse, usque eò ut non homo esset sed vermis, *opprobrium hominum, & abjectio plebis*; ut Dominum suum imitetur, omnes honores abominatur, & supplicia reputat, desiderat omnem contemptum, atque ignominiam modis omnibus ambit, & si repererit, amplectitur, lætatur, gloria- tur, atque cum Apostolo dicit, *Glori-*

abor in infirmitatibus meis, ne inhabitet in me virtus Christi. Itaque se contemnentibus non irascitur, immò eos diligit, & si culpa abesset; eos ad hoc provocaret, dolet tamen ob eorum peccatum, sed lætatur propter occasionem contemptus sibi oblatam: ac sicut homines honoris cupidi mille artibus honorem aucupantur, ita qui verâ humilitate, sed ultimâ præsertim præditi sunt, mille modis, & rationibus humiliandi se occasionem investigant. Propterea Basilius homil. 22. docet omnia quæ ad Christum pertinent nos humilitatem docere: Cum infans esset in speluncâ hospitatur, nec læcto, sed præsepi imponitur: deinde in domicilio fabri, & Marris pauperculæ enutritur: subditus Matri, & illius Sponso: docetur ea audiens, quorum non egebat: subditur Joanni, & baptismum suscipit à servo Dominus: nemini adversariorum resistit, neque inenarrabilem suam potentiam in quemquam vibrat, sed quasi potentioribus cedit: si Pontificibus Sacerdotum in formâ rei sistitur, ad Præsidentem ducitur, & judicium illius sustinet: & cum posset calumniatores suos arguere, silētio tolerat illorū calūnias; conspuitur à servis ac vilissimis pueris: morti traditur; eique, hominum judicio, turpissimè: ita hominem omnia ab ipsâ nativitate ad mortem usque exercuerunt. Ut tamen illi virtuti nihil desit, tres illi conditiones necessariae sunt.

1. Ut sit humilis, nec se se prodat, quantum fieri potest, & ita non inepta sit in verbis, in habitu, in modo loquendi, non sit contentiosa in officiis vilibus ad se pertrahendis.

2. Ut sit prudens, ut cohibeat zelum immoderatum; item cum opus est, suam famam tueatur, quando cum proximorum bono conjuncta est.

Denique sit magnanima, ut ea faciat non propter pusillanimitatem, sed propter humilitatem; ad hæc sicut nihil pro vanâ gloriâ vult aggredi, ita nihil boni ob ejus metum deponat: & sic ab oratione non abstineat humilitatis prætextu, nec ab aliis operibus: si aliquid dicendum sit quod sciat, non fingat se ignorare, sed prosit proximo, & ita in cæteris: Hæc est praxis potissima humilitatis.

Quod si quis viam ad ipsam postulet, docent omnes Patres cum D. Bernardo esse humiliationem, scilicet in vestibus, in officiis, in afflictionibus: nam uti docet Greg. Nazianz. ubi anima se se corpori addixit, passiones corporis in animam transferunt, itaque aliter afficitur animus, cum corpus ornate vestitum est, aliter cum inornate, aliter cum corpus sedet in throno, aliter cum jacet in sterquilino: unde apud Doroth. doct. 2. quidam senior à fratre interrogatus, quid esset humilitas? respondit magnum opus esse humilitatem, ac divinum nescio quid, vias verò humilitatis labores corporeos esse: & ideo rectè idem admonet doct. 10. ut quicumque à Domino poscit humilitatem sciat se poscere aliquem ad se destinari, à quo contumeliis & in juriis afficiatur, cumque eas patitur ferat æquo animo, contemnatque in corde se ipsum, ut & foris, & intus pariter humilietur: & quan-

quam hæc initio molesta esse videantur, progressu tamen temporis facilia efficiantur: immò sola humilitas animi quietem dabit, juxta promissum Salvatoris, *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*: Sicut enim est sententia ejusdem Patris doct. 1. Turbatio à superbiâ proficiscitur: & sicut Deus ubi animam rebellem videt, ut hæc ei pœna statuat ejus miserabilem ostendat, conjicit eam in turbationem, ita humilitas quietem reddit: unde cum coràm B. Barlanuphii discipulis quidam, senem interrogaret quid acturus esset ipse qui se nullâ curâ morderi sentiret, ideoque dubitaret de salute, sciens ex scripturâ multis afflictionibus ad eam opus esse, ei senex respondit, vanum timorem adimens, ita necessariò evenire, ut scilicet paratissimi, jucundissimi, & quietissimi sint, quicumque se se in Patrum obedientiam dediderit, quod per obedientiam humilitati conjunctam præstatur.

Cum itaque nihil melius optare aut sperare possimus præter pacem, & animi tranquillitatem, humilitatem amplectamur, quæ illius parens est, quâ fit ut ex hujus vitæ tranquillitate in omnis perturbationis expertem vitam beatam transferamur: quod nobis concedat JESVS CHRISTVS. Amen.

